

Katarzyna Bujalska

Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu, Polska
kjbujalska@gmail.com
ORCID: 0000-0002-2307-522X

Recenzja: Filippo Rossi, *L'eremita diocesano. Con Gesù nel deserto*, Edizioni Cantagalli, Siena 2010, ss. 110

Pośród nielicznych publikacji na temat współczesnego życia pustelniczego na uwagę zasługuje pozycja autorstwa Filippo Rossiego *L'eremita diocesano. Con Gesù nel deserto* wydana przez sienneńskie wydawnictwo Edizioni Cantagalli w 2010 roku. Książka, będąca dostosowaną do publikacji pracą magisterską, jest o tyle ciekawa, że jej autor sam prowadzi życie pustelnicze w pobliżu Jeziora Tyberiadzkiego w Izraelu. Filippo Rossi ukończył studia teologiczne w Siennie. Przez długi czas rozeznawał swoje powołanie. W roku 2006 rozpoczął formację do życia pustelniczego za zgodą biskupa Sienny. Dwa lata później przeprowadził się do Ziemi Świętej, gdzie w 2014 roku złożył wieczystą profesję i został eremita.

Pozycja składa się z dwóch rozdziałów oraz wstępu i zakończenia, jest poprzedzona krótką prezentacją s. Emanuela Ghini.

Rozdział pierwszy zatytułowany *L'eremitismo* (Eremityzm) składa się z czterech punktów. W punkcie pierwszym autor krótko streszcza historię życia pustelniczego, wskazując jej źródło już w samej Ewangelii, kiedy Chrystus zostaje wyprowadzony na pustynię (Łk 4,1-2). Następnie ukazuje sylwetkę pierwszego eremity, św. Antoniego, oraz opisuje zwięźle sytuację eremitów na Wschodzie, gdzie ta forma życia konsekrowanego trwała przez wieki, a także wskazuje na Zachód, gdzie eremityzm dotknął kryzys w XIX wieku, który trwa do tej pory. Kolejny punkt jest poświęcony różnym formom życia pustelniczego i ich omówieniu. Autor w dogłębnym i bardzo rzeczowym sposobie prezentuje bogactwo życia pustelniczego, które może być realizowane jako forma życia w zakonie półpustelnicznym (np. takim jak kartuzi) czy też w konkretnym instytucie życia konsekrowanego oraz instytucie świeckim, czy stowarzyszeniu życia apostołskiego. Na szczególną uwagę zasługuje analiza dwóch form życia eremickiego, tj. wolnego oraz diecezjalnego. Autor chce zwrócić uwagę na to, że pustelnicy

wolni (czyli, ci którzy nie składają profesji na ręce biskupa diecezjalnego) nie są oderwani od wspólnoty Kościoła, jak często w niektórych publikacjach o życiu eremickim jest błędnie podawane. Mocą ich konsekracji jest sakrament chrztu świętego, dzięki któremu również w ukryciu mogą służyć Panu, szukając Jego chwały. Eremita diecezjalny należy po prostu do konkretnej wspólnoty, ściślej do konkretnego kościoła partykularnego. Punkt trzeci zabiera nas w podróż do Włoch, gdzie poznajemy wyniki badań czołowych włoskich ekspertów na temat współczesnego życia eremickiego. Isacco Turina podaje w swoich badaniach, że w 2006 roku we Włoszech mieszkało około 200 pustelników, z czego większość stanowili eremici diecezjalni. Podobne wyniki badań osiągnęła Cristina Saviozzi. W tej części znajduje się, dość pobieżny, opis stanu pustelników na świecie. Autor szacuje, że eremitów jest około 20 tys., z czego najwięcej mieszka we Francji oraz Niemczech. Spora wspólnota rodzi się także w USA, gdzie dla eremitów wydawane jest nawet specjalne pismo „Raven's Bread”. Ostatni punkt ukazuje spojrzenie na eremitów z kościelnego punktu widzenia. Autor cytuje i krótko analizuje dwa ważne dokumenty: Katechizm Kościoła Katolickiego i zawarte w nim punkty 920–921 oraz punkt 7 adhortacji św. Jana Pawła II *Vita consecrata*, w całości poświęcone życiu pustelniczemu. W omawianych dokumentach brakuje również ważnego Dekretu Vaticanum II *Perfectae caritatis* oraz dokumentu wydanego przez Kongregację Instytutów Życia Konsekwowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego *Resource Material for the Discernment of Hermit Vocations according to canon 603*.

Kolejny rozdział – *La spiritualità dell'eremita diocesano* (Duchowość eremity diecezjalnego) to centrum omawianej publikacji. Rozdział w całości poświęcony jest duchowości pustelnika, której meritum stanowi całkowite naśladowanie Chrystusa. W trzech pierwszych punktach autor skupia się na Piśmie Świętym i osobie Jezusa Chrystusa, które określają najwyższą regułę życia pustelniczego. Autor nakreśla pustynię i jej miejsce na kartach Biblii, wskazując z jednej strony na negatywny wymiar pustyni – jako miejsca prób i doświadczeń w życiu Izraela, a z drugiej ukazując wymiar pozytywny, gdzie pustynia jawi się jako miejsce płodności prorockich działań Eliasza, Elizeusza i Jeremiasza. Pustynia zostaje określona jako stan egzystencjalny, wewnętrzny, który pomaga odkryć prawdę o sobie i o Bogu. Dla eremity stanowi centrum Boskiej pedagogii, przygotowuje do czegoś większego. Pustelnik całym swoim życiem wyraża Chrystusa, zwłaszcza Jego kuszenie na pustyni, choć eremita nie może zamknąć się na tylko ten aspekt życia Syna Bożego, uczestniczy on we wszystkich dziełach Pana, co jasno podkreśla autor. Pustelnik uczy się w szkole Ducha Świętego, ma pozwolić się prowadzić, aż do całkowitej uległości. Autor określa Ducha Świętego jako Przewodnika, który oczyszczając, stopniowo

upodabnia eremity do samego Jezusa. Chrystus stanowi wzór walki z pokusami, wskazuje na prymat modlitwy w życiu eremity, podkreśla ogromną wagę postu, słuchania i posłuszeństwa Słowu Bożemu. Pustelnik tak jak Jezus idzie drogą do Ojca, jego życie jest poszukiwaniem oblicza Ojca, poświęcenia wszystkiego dla Niego. Stąd, jak podaje autor, życie eremity stanowi życie pomiędzy Taborem a Kalwarią, pomiędzy tym, co radosne, i tym, co rodzi cierpienie, co może być doświadczeniem trudnym. To jest rytm życia pustelnika, jego wewnętrzna podróż pomiędzy ciemnością a światłością. Ma to zaprowadzić eremity według autora do szczytu, którym jest pełnia daru z siebie w miłości. Na tej drodze wzorem pozostaje Maryja.

Kolejne trzy punkty skupiają się wokół tego, co stanowi tożsamość pustelnika. Zostają opisane w sposób przejrzysty rady ewangeliczne, które są uzupełnione wypowiedziami samych pustelników, co kapitalnie ubogaca pozycję. Można poznać różnorodne podejście do praktyki życia eremickiego. Ciekawie zostaje opisana rada ubóstwa (w opisie znajduje się szereg odpowiedzi na pytania, czy pustelnik może korzystać z internetu, posiadać na własność pustelnię czy jeździć samochodem) oraz posłuszeństwa (jaką rolę ma odgrywać biskup diecezjalny i komu tak naprawdę posłuszny jest eremita). Dalej są krótko omówione wybrane aspekty życia pustelniczego, takie jak: modlitwa, samotność, sakramenty, praca oraz wymiar duszpasterski czy towarzyszenie duchowe. Ostatni punkt stanowi umówienie dwóch paragrafów kanonu 603 Kodeksu Prawa Kanonicznego, który bezpośrednio odnosi się do pustelników.

Podsumowując, książka Filippo Rossiego jest niezwykle interesującą i bogatą w treść publikacją o współczesnym życiu pustelnicznym. Brakuje na rynku polskim, jak i zagranicznym tak kompletnych i rzetelnych pozycji, które ukazują piękno i niezwykłość życia obecnych eremitów. Wyjątkowość i moim zdaniem najmocniejszy punkt stanowi oddanie głosu samym pustelnikom. Z serca polecam opisywaną publikację wszystkim, którzy w wyjściu na pustynię chcą odnaleźć chwałę Chrystusa Zmartwychwstałego.